L'Associació per a la Recerca i Difusió de les Festes Populars (ARDFP)

Associació per a la Recerca i la Difusió de les Festes Populars

"Un dia, de sobte, una plaça esdevé un circ, els vianants són còmplices, els semàfors trampolins, l'asfalt catifes de flors i els camions, dolces carrosses..."
Anònim

Quina és la funció social de les festes populars? Com són les seves dinàmiques formals i expressives? Com coexisteixen en el seu si tradició i modernitat? D'on vénen les que celebrem? Per què en sorgeixen de noves? Hi ha alguna similitud entre un aplec sardanista en un poblet de la Garrotxa i una *rave* multitudinària en una platja eivissenca? Aquestes són només algunes de les preguntes que des de l'Associació per a la Recerca i Difusió de les Festes Populars (ARDFP) ens formulem des que vam néixer, a Barcelona, un estiu del 1999.

Treballem de manera intensiva al voltant de la festa, un terme que en la nostra tradició cultural procedeix del llatí *festum*, i que designa qualsevol reunió de gent amb el propòsit de divertir-se. La festa ens interessa en tant que pràctica col·lectiva desenvolupada en un espai-temps radicalment diferent al de la quotidianitat, un moment d'inversió de l'ordre en què les normes de conducta i les pautes de relació entre la gent trenquen amb la rutina ordinària. I també entesa com un mar de símbols i rituals, espai de vivències compartides, interaccions emotives, tensions i barreges tumultuoses.

La nostra feina ha estat centrada des del principi en l'àmbit de la cultura popular festiva, en un sentit molt ampli. Considerem la festa popular –aquella de debò celebrada pel públic i en públic– com un vehicle privilegiat de comunicació entre les persones i volem contribuir al coneixement, difusió i dinamització de les festes populars de les terres de parla catalana, així com de les d'altres indrets del món. Especialment avui, temps de diversitats culturals en perill i accelerats processos d'homogeneïtzació de la vida.

Des de sempre hem combinat diferents enfocaments disciplinaris, amb la voluntat de posar en contacte el món de la investigació social (antropòlegs, sociòlegs, historiadors...) amb professionals d'altres àmbits, relacionats quasi sempre amb el món audiovisual (dissenyadors gràfics, artistes, documentalistes...). En l'actualitat treballem en dues subseus, l'una a Manresa i l'altra a Barcelona, i entre les entitats o institucions amb les quals col·laborem habitualment figuren Carrutxa, la Diputació de Barcelona, l'Institut Català d'Antropologia, l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya (IPEC) del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana de la Generalitat de Catalunya, la Fundació Catalunya i Territori, l'Institut de Cultura de Barcelona o Televisió de Catalunya.

Alguns projectes

L'ARDFP té avui un extens bagatge en temes relacionats amb l'estudi i divulgació de la cultura popular, tant pel que fa a recerca etnològica com pel que toca a la creació de continguts en diferents formats (reportatges, documentals, exposicions, xerrades). Sovint hem transcendit l'àmbit estricte de les festes, per endinsar-nos en temes culturalment més amplis. Aquestes són algunes de les tasques que estem desenvolupant actualment:

Les festes nouvingudes

Amb la intenció de fomentar el reconeixement dels trets culturals de persones d'altres orígens, a través de les seves manifestacions ludicofestives, l'Associació té oberta des de l'any 2001 una línia de recerca que hem anomenat "festes nouvingudes".

Una primera aproximació, centrada en la província de Barcelona, es va dur a terme amb la col·laboració del CRID (Consorci de Recursos per a la Integració de la Diversitat) entre els anys 2001 i 2003. En línies generals, el treball s'ha basat en entrevistes amb representants de les comunitats filipina, xinesa, pakistanesa, equatoriana, peruana, dominicana, marroquina i senegalesa; l'observació directa de les seves principals celebracions, i la comparació entre les dinàmiques festives d'origen i a la terra d'acollida.

"Follies d'anada i tornada: aproximació etnohistòrica als carnestoltes de Barcelona"

Estem en l'última fase d'un projecte de recerca anàlisi en el marc de l'IPEC, del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, centrat en la festa de Carnaval. Es tracta d'una investigació que vol aprofundir en els contrastos que es generen entre les celebracions de barri, sovint autoorganitzades, i els grans espectacles massius –en format rua– que promociona l'Ajuntament barceloní. El resultat serà un documental i una monografia que veuran la llum a principis del 2006.

Tradicat

L'any 2004 vam posar en marxa, amb el suport de la Fundació Catalunya i Territori, el Tradicat. Es tracta d'un espai de recerca en constant evolució que vol transmetre la riquesa de les tradicions a les terres de parla catalana, des del punt de vista de les persones que en són partícips, vinculant usos, costums i creences al territori. Volem aprofundir sobre el terreny en el coneixement de les tradicions, des d'una òptica històrica i antropològica. Hem elaborat una tipologia orientativa, i mensualment un equip de l'Associació es trasllada a un indret diferent per tal de rastrejar mites, festes, oficis, danses, cançons i altres expressions significatives de la nostra cultura popular.

L'ARDFP a Internet: la xarxa FESTIVA

Des de l'ARDFP sempre hem fet una aposta decidida per l'ús d'Internet en la nostra manera de funcionar. Des dels primers anys de vida vam idear i desenvolupar l'espai www.festes.org, on utilitzàvem la xarxa com un aparador d'informació i mostràvem tots els recursos relacionats amb les festes que trobàvem a Internet. En aquells temps, l'aparició de la xarxa va propiciar el naixement de molts petits focus emissors d'informació. Agents festius de tota mena hi buidaven els seus coneixements, les seves opinions i els seus recursos. Mai no s'havia publicat tanta informació, de tantes fonts diferents i en tan poc temps, sobre cultura popular, i des de l'ARDFP ens vam proposar investigar aquest procés i potenciar-lo.

Carnaval 2005. Enterrament de la Sardina al Mercat d'Horta (Barcelona). Arxiu ARDFP.

Amb el temps, la nostra concepció de les possibilitats que ofereix Internet ha anat fent-se més complexa. De concebre'l com un aparador virtual de la realitat festiva, passem a experimentar amb les seves possibilitats de dinamització, car entenem que és una eina que permet enfortir les dinàmiques participatives. Utilitzem la xarxa per intercanviar opinions, debatre idees i apropar sabers. Hi fem créixer espais de publicació de continguts oberts a la participació de tothom, i invitem l'ecosistema festiu a construir camps comunicatius propis. La potència de les noves tecnologies ens ajuda també a poder arxivar tota la nova informació que es va generant, i ens permet moure'ns amb un cert criteri per l'enorme magma digital.

Així, l'any 2003 vam donar un nou pas endavant amb la presentació de FESTIVA (www.festiva.org), un conjunt de pàgines web que funcionen com una petita xarxa, amb la intenció de construir un espai comú que faci possible la relació entre els grups i les persones que gaudeixen, organitzen o estudien les celebracions festives. FESTIVA inclou una agenda setmanal (www.agendafestiva.org) farcida per ajuntaments, associacions, colles geganteres i castelleres, entitats ciutadanes de tot tipus i una munió creixent d'usuaris individuals. També hi ha una revista digital (www.revistafestiva.org), on s'aprofundeix històricament i teòrica en l'univers festiu. Els continguts de la publicació, actualitzats mensualment, són aportats per investigadors, estudiosos i experts procedents d'universitats i diversos mitjans de comunicació. Finalment hi ha una guia (www.guiafestiva.org), que aglutina els recursos d'internet referits al tema, ordenats per conceptes, temporalitat o llocs de celebració.

A ningú no se li escapa que la festa és un món de sensacions, un espai riquíssim en sons, formes, colors i moviments. Si l'ús d'Internet ens ha donat l'oportunitat de deixar de ser només observadors, el disseny gràfic i les noves tecnologies de tractament d'imatges (vídeo i fotografia digital) ens han facilitat aproximacions des de posicions més àmplies, i ens han possibilitat treballar amb formats representatius més fidels amb la naturalesa de les festes. És per això que també estem molt atents a la iconografia i la plasticitat dels símbols, sempre canviants, que la festa genera.

info@festiva.org